

COVID-19

Informace pro příhraniční a vyslané pracovníky

30. března 2020¹
#coronavirus

Informace určené příhraničním pracovníkům a vyslaným pracovníkům, jichž se dotýkají omezení volného pohybu osob zavedená řadou členských států EU v důsledku onemocnění COVID-19

Jste příhraniční pracovník? Příhraničním pracovníkem jste tehdy, pokud pracujete v jiném členském státě, než je váš členský stát bydliště (to znamená, že do jedné země jezdíte pracovat a pravidelně se vracíte do země, v níž máte bydliště). V případě nezaměstnanosti se na příhraniční pracovníky, kteří se do místa svého bydliště nevrací v zásadě alespoň jednou týdně, vztahují odlišná pravidla pro dávky v nezaměstnanosti.

Jste vyslaný pracovník? Vyslaným pracovníkem jste tehdy, pokud jste svým zaměstnavatelem, který se nachází v jednom členském státě, dočasně vyslán pracovat do jiného členského státu za účelem poskytnutí služby. Pro účely sociálního zabezpečení jste považován za vyslaného pracovníka tehdy, jste-li svým zaměstnavatelem vyslán, abyste v jiném členském státě jménem zaměstnavatele vykonával jakoukoli činnost související s prací, nebo také tehdy, jste-li osoba samostatně výdělečně činná a do zahraničí jste vyjel provozovat činnost podobnou té, kterou obvykle provozujete ve svém členském státě původu.

Tento dokument má za cíl poskytovat informace o obecných pravidlech, která se použijí na vaši pracovní smlouvu, a o potenciálních opatřeních, jež možná budete muset přijmout v souvislosti s vaším zdravotním pojištěním a sociálním zabezpečením. Nepředstavuje právně závazné informace, pokud jde o vaši konkrétní situaci.

Tento dokument není určen občanům EU, kteří pobývají a pracují v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky². Tito občané EU mají ve všech ohledech nárok na stejné zacházení jako státní příslušníci daného členského státu. V tomto ohledu si prosím přečtěte nedávné Pokyny týkající se opatření správy hranic v zájmu ochrany zdraví a zajištění dostupnosti zboží a základních služeb³.

Členské státy zejména nesmí odepřít vstup občanům EU pobývajícím na jejich území. Mohou se na ně vztahovat stejná omezení práv jako v případě státních příslušníků daného členského státu (a to i jejich práva pohybovat se na území daného členského státu nebo jej opustit). Členské státy mohou rovněž přijmout

1. Útvary Komise neustále sledují vývoj situace a posuzují, zda mohou být zapotřebí další informace. Tento dokument bude pravidelně aktualizován, aby byl zohledněn průběžný vývoj situace.

2. Na tyto pracovníky EU se vztahují záruky podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 77).

3. C(2020) 1753 final.

vhodná opatření, jako například požadavek, aby občané EU podstoupili samoizolaci nebo podobná opatření, pokud stejné požadavky stanoví pro své vlastní státní příslušníky. Rovněž připomínáme, že zvláštní opatření týkající se pracovníků v dopravě jsou obsažena ve sdělení Komise o zavádění zelených pruhů podle Pokynů týkajících se opatření správy hranic v zájmu ochrany zdraví a zajištění dostupnosti zboží a základních služeb⁴.

Pokyny k výkonu volného pohybu pracovníků uvádí opatření, která by měly členské státy přijmout s cílem zajistit, aby se mobilní pracovníci, zejména ti v kritických povoláních pro boj proti koronavirové pandemii, mohli dostat na své pracoviště⁵.

Komise apeluje na členské státy, aby zavedly zvláštní rychlé postupy bez jakýchkoli překážek pro překračování hranic, aby se zajistil hladký přechod, a vyzývá je k přijetí zvláštních opatření zajišťujících koordinovaný přístup na úrovni EU.

Některé země mezi svými orgány veřejné moci zavádějí správní ujednání a pokyny za účelem zjednodušení postupů v oblasti sociálního zabezpečení ve prospěch mobilních pracovníků⁶. Komise tuto praxi podporuje a společně s členskými státy určí osvědčené postupy, které mohou být rozšířeny na další členské státy.

POKUD JSTE PŘÍHRANIČNÍ PRACOVNÍK

Podle Pokynů týkajících se opatření správy hranic v zájmu ochrany zdraví a zajištění dostupnosti zboží a základních služeb a Pokynů k výkonu volného pohybu pracovníků během šíření onemocnění COVID-19 by členské státy neměly příhraničním a sezónním pracovníkům v překračování hranic bránit a měly by zavést zvláštní a rychlé postupy bez jakýchkoli překážek pro zajištění jejich hladkého přechodu.

Jste-li příhraničním pracovníkem dotčeným omezeními zavedenými v důsledku pandemie COVID-19 členským státem vašeho zaměstnání, můžete níže najít několik informací týkajících se pracovních podmínek a sociálního zabezpečení během této doby.

Jaké právo je pro vaši smlouvu rozhodné?

Podle práva EU (článek 8 nařízení (ES) č. 593/2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy) je právem rozhodným pro individuální pracovní smlouvy obvykle právo členského státu obvyklého výkonu práce. Jinými slovy, pokud z důvodu výstupních nebo vstupních omezení nemůžete jako příhraniční pracovník plnit povinnosti, které vám ukládá pracovní smlouva, určí se právní důsledky nemožnosti pracovat podle práva členského státu, v němž obvykle pracujete. Podle článku 7 nařízení (EU) č. 492/2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie byste měl mít přístup ke stejným sociálním a daňovým výhodám poskytovaným členským státem, ve kterém pracujete, jako jsou výhody poskytované tuzemským pracovníkům, jejichž práva na pohyb jsou omezena.

Pokud jste příhraniční pracovník, který nemůže docházet do práce v jiném členském státě, a musíte pracovat na dálku ze svého domovského členského státu, stáváte se vyslaným pracovníkem?

Ne, nebudete považován za vyslaného pracovníka podle směrnice o vysílání pracovníků⁷. To znamená, že se na vás nezačnou vztahovat základní pracovní podmínky vašeho domovského členského státu, neboť ve vašem domovském

4. https://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/legislation/2020-03-23-communication-green-lanes_en.pdf

5. C(2020) 2051 final

6. Viz například:

Belgie: https://www.international.socialsecurity.be/working_in_belgium/en/archives.html

Francie: <https://travail-emploi.gouv.fr/actualites/presse/communiqués-de-presse/article/covid-19-situation-des-travailleurs-frontaliers>

Německo: <https://www.bmas.de/DE/Presse/Meldungen/2020/corona-virus-arbeitsrechtliche-auswirkungen.html>

Nizozemsko: <https://pers.svb.nl/coronavirus-en-wonen-of-werken-over-de-grens-de-sociale-verzekering-verandert-niet/>

7. Směrnice 96/71/ES <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31996L0071> a

směrnice 2014/67/EU <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1584454887016&uri=CELEX:32014L0067>

členském státě nedochází k žádnému poskytování služeb / neexistuje žádný příjemce služeb. Pokud se se svým zaměstnavatelem nedohodnete jinak, bude se vaše pracovní smlouva stále jako dříve řídit právem vašeho členského státu zaměstnání. V praxi to znamená, že v tomto ohledu nemusíte podávat žádnou zvláštní žádost ani formulář. Podle článku 45 SFEU a článku 7 nařízení (EU) č. 492/2011 o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie byste měl mít přístup ke stejným sociálním a daňovým výhodám poskytovaným členskými státy, ve kterém pracujete, jako jsou výhody poskytované tuzemským pracovníkům, jejichž práva na pohyb jsou omezena. Pokud jde o částečnou nezaměstnanost, požívají příhraniční pracovníci stejných práv jako rezidenti a tuzemští pracovníci⁸. Vezměte také prosím na vědomí, že některé země se již mezi sebou dohodly a zavedly příslušná správní ujednání k potvrzení toho, že práce na dálku určení příslušné země nezmění⁹.

Pokud jste příhraniční nebo sezónní pracovník a stanete se během tohoto období zcela nezaměstnaným

Pokud jste **příhraniční pracovník** a během tohoto období se stanete zcela nezaměstnaným, měl byste se obrátit na instituci pojištění v nezaměstnanosti ve vašem členském státě bydliště. Budete mít nárok na dávky v nezaměstnanosti z členského státu bydliště za stejných podmínek jako nezaměstnaní v daném členském státě a měl byste být k dispozici službám zaměstnanosti v členském státě bydliště. V případě, že jste příhraničním pracovníkem, který se do místa svého bydliště nevrací v zásadě alespoň jednou týdně, můžete hledat zaměstnání buď v členském státě bydliště, nebo v členském státě posledního zaměstnání. Měl byste se obrátit na instituci pojištění v nezaměstnanosti toho členského státu, v němž se rozhodnete zaměstnání hledat. Budete mít nárok na dávky v nezaměstnanosti z tohoto členského státu za stejných podmínek jako nezaměstnaní v daném členském státě a měl byste být k dispozici službám zaměstnanosti v daném členském státě.

Pokud jste **sezónní pracovník** a během tohoto období se stanete zcela nezaměstnaným¹⁰, měl byste se obrátit na instituci pojištění v nezaměstnanosti členského státu, v němž jste pojištěn. Jestliže rovněž obvykle vykonáváte činnost v členském státě bydliště, měl by tento členský stát být státem, v němž jste pojištěn. V tomto případě budete mít nárok na dávky v nezaměstnanosti z členského státu bydliště za stejných podmínek jako nezaměstnaní v daném členském státě a měl byste být k dispozici službám zaměstnanosti v členském státě bydliště.

Které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení se na vás vztahují s ohledem na vnitrostátní omezení překračování hranic a doporučení pracovat na dálku v důsledku pandemie COVID-19?

Za současného scénáře i nadále platí evropská pravidla pro koordinaci sociálního zabezpečení. Tato pravidla však poskytují dotčeným pracovníkům určitou flexibilitu, aby zůstali pojištěni v členském státě, v němž byli pojištěni před vypuknutím pandemie COVID-19. Podle situace, ve které se pracovníci nacházejí, lze použít následující scénáře a navrhovaná řešení:

Pokud jste příhraniční pracovník a pracujete výhradně v jiném členském státě, než je členský stát vašeho bydliště

V současné době jste pojištěn v členském státě zaměstnání. Jestliže nyní nemůžete pracovat ve svém obvyklém členském státě zaměstnání a musíte dočasně pracovat z domova, neměla by tato situace v zásadě vést ke změně použitelných právních předpisů, pokud jde o vaše sociální zabezpečení, neboť daná situace je dočasná. I nadále budete mít nárok na všechny dávky sociálního zabezpečení z členského státu zaměstnání.

8. Podle článku 45 SFEU a článku 7 nařízení (EU) č. 492/2011.

9. Pokyny vydaly například Belgie, Francie, Německo a Nizozemsko. Odkaz je k dispozici v poznámce pod čarou 5.

10. To znamená, že se stanete nezaměstnaným jak v členském státě sezónního zaměstnání, tak i v členském státě bydliště.

POKUD JSTE PRACOVNÍKEM, KTERÝ VYKONÁVÁ ČINNOST VE DVOU NEBO VÍCE ČLENSKÝCH STÁTECH

Jestliže pracujete jak v členském státě zaměstnání, tak i v členském státě bydliště a jste pojištěn v členském státě zaměstnání, protože vaše činnost v členském státě bydliště není podstatná (méně než 25 % vaší pracovní doby)

V současné době jste pojištěn v členském státě zaměstnání. Vzhledem k tomu, že činnost ve vašem členském státě bydliště nyní vzroste, může se stát podstatnou (tj. více než 25 % vaší pracovní doby za období dvanácti měsíců). V takovém případě by se mohly stát podle článku 13 nařízení (ES) č. 883/2004 použitelnými právní předpisy vašeho členského státu bydliště, pouze pokud průměrná pracovní doba za období dvanácti měsíců přesáhne 25 % vaší celkové pracovní doby ve všech členských státech. Skutečnost, že několik následujících týdnů budete vykonávat podstatnou činnost ve svém členském státě bydliště, by proto neměla mít na vaši situaci v oblasti sociálního zabezpečení vliv. Již byste měl mít přenosný dokument A1 vystavený podle článku 13 nařízení (ES) č. 883/2004 příslušnou institucí v členském státě zaměstnání.

Jestliže pracujete jak v členském státě zaměstnání, tak i v členském státě bydliště a jste pojištěn ve svém členském státě bydliště, protože vaše činnost v členském státě bydliště je již nyní podstatná (více než 25 % vaší pracovní doby)

V současné době jste pojištěn v členském státě bydliště. Již byste měl mít přenosný dokument A1 vystavený podle článku 13 nařízení (ES) č. 883/2004 příslušnou institucí v členském státě bydliště. Omezení na hranicích a práce na dálku by na vaše sociální zabezpečení neměly mít vliv.

Co když se výše uvedené scénáře na váš případ nevztahují a v důsledku pandemie COVID19 se může stát, že u vás dojde ke změně v členském státě sociálního pojištění?

Pokud se výše uvedené scénáře na vaši situaci nevztahují, a v důsledku toho může dojít ke změně ve vašem členském státě pojištění pro účely sociálního zabezpečení, můžete požádat svého zaměstnavatele, aby podal žádost příslušnému orgánu členského státu, jehož právní předpisy byste chtěl, aby se i nadále použily, aby se na vás jeho právní předpisy i nadále vztahovaly. Zaměstnavatel by měl v této žádosti doložit, že je ve vašem nejlepším zájmu zůstat pojištěn v členském státě, v němž jste momentálně pojištěn¹¹.

Co když onemocním, když stále pracuji v členském státě svého zaměstnání nebo když pracuji na dálku ze svého členského státu bydliště?

Jestliže pracujete v jedné zemi EU a v jiné bydlíte, máte nárok na lékařskou péči v obou zemích.

S největší pravděpodobností jste již zaregistrován v zemi, kde pracujete, a od své zdravotní pojišťovny jste obdržel formulář S1 (pokud tomu tak ještě není, měl byste se zaregistrovat a o tento formulář požádat a předložit jej zdravotní pojišťovně v zemi, kde bydlíte). Tento formulář vám dává právo na zdravotní péči v zemi, kde bydlíte, za stejných podmínek jako státním příslušníkům, kteří jsou v této zemi pojištěni.

Informace o přenosném dokumentu A1 a národních kontaktních místech

Další informace o přenosném dokumentu A1 naleznete na adrese:

<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11366&langId=cs>

Podrobnosti o instituci sociálního zabezpečení odpovědné za vydání přenosného dokumentu A1 naleznete na adrese:

https://europa.eu/youreurope/citizens/work/social-security-forms/contact_points_pd_a1.pdf

11. Více informací o možném využití dohod o výjimkách naleznete také v části 2 pokynů k výkonu volného pohybu pracovníků.

POKUD JSTE VYSLANÝ PRACOVNÍK

Musíte dodržovat pravidla hostitelského členského státu týkající se práce?

Jestliže jste v členském státě, kam vás váš zaměstnavatel za účelem poskytování služeb vyslal („hostitelský členský stát“), a budete tam nadále pracovat, budou se na vás i nadále vztahovat právní předpisy hostitelského členského státu týkající se základních pracovních podmínek (minimální mzda, maximální pracovní doba a minimální doba odpočinku, pravidla týkající se hygieny, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci atd.). V případě, že není kvůli omezením souvisejícím s onemocněním COVID-19 povoleno chodit na pracoviště, musíte dodržovat pravidla hostitelského členského státu. I nadále však budete mít nárok na dávky sociálního zabezpečení z členského státu, v němž platíte příspěvky na sociální zabezpečení, a nikoli z hostitelského členského státu.

Které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení se na vás vztahují s ohledem na vnitrostátní omezení překračování hranic a doporučení pracovat na dálku v důsledku pandemie COVID-19?

Pokud jste vyslaný pracovník a vaše činnost započala před vypuknutím pandemie COVID-19

Pokud jste vyslaný pracovník a vaše činnost v jiném členském státě započala před vypuknutím pandemie COVID-19, neměl byste být dotčen žádnými vnitrostátními omezeními překračování hranic, jestliže se již fyzicky nacházíte v členském státě, do něhož jste byl vyslán. Měl byste pokračovat v době vyslání, jak je uvedena v přenosném dokumentu A1, a zůstanete pojištěn v členském státě, v němž je váš zaměstnavatel usazen nebo v němž jste obvykle pojištěn jako osoba samostatně výdělečně činná.

Pokud jste vyslaný pracovník a vaše činnost započala před vypuknutím pandemie COVID-19, ale přesunete se do jiného členského státu, například během období volna

Pokud jste vyslaný pracovník a vaše činnost v jiném členském státě započala před vypuknutím pandemie COVID-19, můžete být nicméně omezeními dotčen, jestliže území členského státu, do něhož jste vyslán, opustíte a budete se do něj chtít později znovu vrátit. To platí tehdy, je-li činnost vykonávána v členském státě, který zavedl vnitrostátní omezení pro vstup osob ze zahraničí nebo z určitých postižených oblastí. Nežli tedy území členského státu, do něhož jste vyslán, opustíte, je třeba si u příslušných orgánů ověřit, zda vám bude při návratu povolen vstup. Pokud vám bude vstup odepřen, a nebudete tudíž moci ve vyslání pokračovat, měl by se váš zaměstnavatel obrátit na příslušnou instituci, která vydala přenosný dokument A1, se žádostí o další pokyny.

Pokud jste vyslaný pracovník a vaše činnost měla být podle plánu zahájena po vypuknutí pandemie COVID-19

Pokud jste vyslaný pracovník a vaše činnost měla být podle plánu zahájena v jiném členském státě po vypuknutí pandemie, může být zahájení doby vašeho vyslání odloženo kvůli vnitrostátním omezením vstupu v některých členských státech. V takovém případě je třeba, aby se váš zaměstnavatel (nebo abyste se vy jako osoba samostatně výdělečně činná) obrátil na příslušnou instituci členského státu, která vydala přenosný dokument A1, se žádostí o další pokyny.

Pokud jste sezónní pracovník a vaše činnost měla být podle plánu zahájena během nebo po vypuknutí pandemie COVID-19

Pokud jste sezónní pracovník a vaše činnost měla být v členském státě, kde se sezónní práce vykonává, podle plánu zahájena během nebo po vypuknutí pandemie COVID-19, může být zahájení doby vašeho sezónního zaměstnání odloženo kvůli vnitrostátním omezením vstupu v některých členských státech. V takovém případě byste se měl obrátit na svého zaměstnavatele v členském státě sezónního zaměstnání se žádostí o další pokyny.¹²

Omezení volného pohybu zavedená členskými státy v souvislosti se současnou krizí COVID19

Podle čl. 45 odst. 3 SFEU a směrnice 2004/38/ES mohou být omezení práva na volný pohyb pracovníků zavedena z důvodů veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti, a to i v případě rizika nakažlivé choroby. Odůvodnění omezení je však třeba vykládat restriktivně¹³ a tato omezení musí být nezbytná, přiměřená a musí být založena na objektivních a nediskriminačních kritériích.

Máte otázky týkající se EU? Obráťte se na Europe Direct: europa.eu/european-union/contact_cs

12. Více informací týkajících se sezónních pracovníků naleznete také v části 3 pokynů k výkonu volného pohybu pracovníků.

13. V tomto smyslu viz spojené věci 115/81 a 116/81 Adoui a Cornuaille, EU:C:1982:183.

© Evropská unie 2020

Opětovné použití tohoto dokumentu se povoluje za předpokladu, že je řádně uvedeno autorství a vyznačeny jakékoli změny (licence Creative Commons Attribution 4.0 International). K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví EU, může být nutné získat povolení přímo od příslušných držitelů práv. Veškerá zobrazení © Evropská unie, pokud není uvedeno jinak. Ikony © Flaticon – všechna práva vyhrazena.